

**O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLYI VA O'RTA MAXSUS
TA'LIM VAZIRLIGI**

**O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
INNOVATSION
RIVOJLANISH VAZIRLIGI**

**“BOSHLANG'ICH TA'LIM INNOVATSION
KLAISTERI VA RAQAMLI TA'LIM:
EHTIYOJ, ZARURAT, NATIJA”
MAVZUSIDAGI RESPUBLIKA
ILMIY-AMALIY ANJUMAN
MATERIALLARI**

Бухоро - 2021

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY VA O‘RTA
MAXSUS TA‘LIM VAZIRLIGI**

BUXORO DAVLAT UNIVERSITETI

BOSHLANG‘ICH TA‘LIM NAZARIYASI KAFEDRASI

Boshlang‘ich ta‘lim innovatsion klasteri va raqamli ta‘lim: ehtiyoj, zarurat, natija

**Respublika miqyosidagi
ilmiy-amaliy konferensiya materiallari
(10 MART, 2021 YIL)**

Tarqatish hududi:
<http://interscience.uz/>
onlayn

Respublika ilmiy-nazariy anjumani tashkiliy qo‘mitasi:

Raisi: O.X.Xamidov - Buxoro davlat universiteti rektori.

Rais o‘rinbosari: O.S.Qahhorov - Ilmiy ishlar va innovatsiyalar bo‘yicha prorektor, rais muovini

A‘zolari:

Q.R.To‘qsonov, Maktabgacha va boshlang‘ich ta‘lim fakulteti dekani.
D.N.Mustafayeva, Buxoro viloyati xalq ta‘limi boshqarmasi boshlig‘i

G.T. Zaripov, IT, I va IPKTB bo‘limi boshlig‘i.

Yu.Yu.Azimov, Maktabgacha va boshlang‘ich ta‘lim fakulteti o‘quv ishlari bo‘yicha dekan o‘rinbosari.

N.O. Safarova, Maktabgacha va boshlang‘ich ta‘lim fakulteti yoshlar bilan ishlash bo‘yicha dekan o‘rinbosari.

M.Yo.Ro‘ziyeva, Boshlang‘ich ta‘lim nazariyasi kafedrasini mudiri.

G.R.Akramova, Maktabgacha va boshlang‘ich ta‘lim fakulteti ilmiy ishlar va innovatsiyalar bo‘yicha mas‘ul.

B.S.Jamilova, Boshlang‘ich ta‘lim nazariyasi kafedrasini dotsenti.

S.Akramova, Boshlang‘ich ta‘lim nazariyasi kafedrasini o‘qituvchisi.

S. G‘.Luqmonova, Boshlang‘ich ta‘lim nazariyasi kafedrasini o‘qituvchisi, kotib

ISBN

To‘plamga kiritilgan maqola va tezislardagi fikr va ma‘lumotlarning to‘g‘riligiga mualliflar mas‘ul.

MUNDARIJA

KIRISH	8
1-SHO‘BA. BOSHLANG‘ICH TA‘LIMDA INNOVATSION KLASTER: MUAMMO VA YECHIMLAR....	9
O.X.Xamidov . Ta‘lim klasterining afzalliklari.....	9
Гофуржон Мухамедов Педагогик таълим кластери: чирчиқ тажрибаси	11
Maxmudov M.X Ta‘limga klaster yondashuvning nazariy-metodologik asoslari	15
То‘xсанов Q.R. Maktab - universitet - ishlab chiqarish bosqichlarida klaster yondashuvlar – samaradorlikning kafolati	16
Ro‘ziyeva M.Y. Raqamli ta‘lim jarayonining shakllanishi va rivojlanish omillari.....	19
Б.С.Жамилова Болалар ижодий тафаккурини шакллантиришда педагогик таълим инновацион кластери фаолиятининг самарадорлиги	21
Ходжамкулов У. Педагогик таълим инновацион кластери: хорижий тажриба ва миллий ташаббус	24
Акramova G.R. Boshlang‘ich ta‘limda innovatsion klasterga ehtiyoj	30
A.P.Хамроев Бошланғич таълимга замонавий ёндашув: натижа ва таҳлил	31
Жамилова Б.С., Нигора Муртазоева “Мактаб-лаборатория” тажриба инновацион майдончалари истиқболли лойиҳалар кафолати.....	33
Ziyodova Zahro Badiiy asarni tushunish va tahlil qila olish ko‘nikmasini shakllantirishda pedagogik ta‘lim innovatsion klasteri ahamiyati	34
Subhonova S. U. Boshlang‘ich ta‘limda fanlararo integratsiya va innovatsion loyihalar klaster modeli namunasi sifatida	35
Kuzmanova G.B. Boshlang‘ich sinf matematika darslarida matnli masalalrni yechishga o‘rgatishda innovatsion klaster usuli	38
Миртурсунова Ю.А Термин «образовательный кластер» в современной методике	41
2-SHO‘BA. BOSHLANG‘ICH TA‘LIM INNOVATSION KLASTERINI TASHKIL ETISH ZARURATI ...	45
Тешабоева З. С Илм-фан ва таълим тизимида кластер- соғлом рақобат омили.....	45
Boltayeva M. A. Badiiy asar tahlili – o‘quvchi nutqini o‘stirishda muhim omil	46
Хусенова М. Х. Pirls халқаро баҳолаш тизими	48
Умарова З. Бошланғич синфларда педагогик конфликтларни бартараф этишнинг инновацион кластери.....	51
Очилов Ф.И. Бошланғич синф ўқувчиларига табиий-илмий билимларни ўргатишнинг мавжуд муаммоларини бартараф этишда кластернинг аҳамияти.....	54
Boboqulova.S.B, Isoyeva.M.B Markov jarayonlari va zanjiri	56
3- SHO‘BA. BOSHLANG‘ICH TA‘LIMDA INNOVATSION KLASTER - FANLARARO INTEGRATSIYA VA UZVIYLIKNI TA‘MINLASH KAFOLATI	59
Абдуллаев А. А. Мактабгача таълимда кластер самараси.....	59
Бердиева М. М., Курбонмуродова Ф. PIRLS баҳолаш тизими асосида саволлар миллий базасини яратиш долзарб аҳамияти	61
Халилова Р. Р. Виртуал мулоқот имкониятлари.....	63

Ачилова М. С. Мактабгача ва бошланғич таълимда узвийликни таъминлаш давр талаби. .	64
Davronov I.E., S.Muhiddinova O'quvchi salomatligini muhofaza qilish omillari.....	66
I.E.Davronov Boshlang'ich sinf o'quvchilarida ijodiy kompetensiyalarni shakllantirish.....	67
Бердиева М. М. Хушбоқова З. Ғ. Бадий адабиёт воситасида мактабгача ёшдаги болаларни маънавиятини шакллантириш долзарб педагогик муаммо сифатида.....	68
Rajabova I. Qosimova M. МТТда болаларни интеллектуал ривожлантиришда о`yin mashg`ulotlarining ahamiyati	71
Бердиева М. М., Жумаева М. Э. Миллий қадриятлар орқали мактабгача ёшдаги болаларни эстетик тарбиялаш	73
Чиналиева А. Ўқитувчини инновацион фаолиятга тайёрлаш	74
Uktamova M. Nosirova D. Methodology of comparative teaching of the author to the sources of folklore in primary school lessons.....	77
Мансурова Х. Бошланғич синфларда она тили фанидан интеграция ва узвийликни таъминлашда иншонинг ахамияти	78
Жабборова М. Биология таълимида интегратор технологиялардан фойдаланиш	79
Ибрагимов Д.А Ахборот асрида ёшлар маънавиятига мафкуравий таъйиқларнинг таъсири.....	82
Машарипов Ж Соғлом бўлишга жисмоний ва рухий жиҳатдан камол топишга йўналтирилган кўникма ва малакаларни шакллантириш	84
Сайтметов О.Б. Жамоатчилик назорати механизмларини ривожлантиришнинг ўзига хос жиҳатлари	85
Курязова Н. Применения girls в начальных классах (австрийский опыт)	86
Кучкарова М. Информационные технологии как метод влияния.....	89
Sariyev Sh.U. Boshlang'ich sinflarda nutq o'stirish jarayonida fanlararo integratsiya va uzviylikni ta'minlash	92
Усманова С.Э., Бозорова Б. Ч. Болаларни мактабгача таълим муассаларида маънавий-ахлоқий қадриятлар руҳида тарбиялаш аспекти.....	94
Yo`ldosheva Sh. Integratsiya – dars samaradorligini oshirish omili	97
Усманова С., Эргашева Г. Мактабгача таълим муассаларида касб - хунарга йўналтириш масалалари.....	99
Хамдамова М. Дж., Абдурахманова А. Импульсивное поведение в младшем школьном возрасте	101
Пўлотова Ю.А. Она тили ва ўқиш дарсларини интеграциялашда ахборот - ресурс таъминоти	103
Axmedova D., Mametjumayeva G. Boshlang'ich sinflarda badiiy asar matnini tahlil qilish usullari.....	107
Hamidova I. Problems of translation of "spirituality" units in uzbek and english dictionaries...	109

Турдиева Н.С. Таълим кластери таълим интеграциясининг институционал тизими сифатида.....	110
Najmiddinova D. Interpretation of the profession in the “shohnoma”	113
4- SHO‘BA. BOSHLANG‘ICH TA‘LIMDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARNI TATBIQ ETISH.....	117
Умуров З.Ў. Таълимни рақамлаштириш шароитида бошланғич синфларда таълимий муаммоларни тайёрлаш технологияси.....	117
Луқмонова С.Ф. Ўқитувчи фаолиятида рақамли таълим: муаммо, ечим, самара.....	120
Шамсиддинова Д.Х Бошланғич таълим жараёнида юзага келадиган педагогик низоларни бартараф этиш	121
Shazadayev F Boshlang`ich ta`lim y o`nalishida axborot texnologiyalarini o`qitishda kompetensiyaviy yondashuv	123
Ходжаева М Бўлажак мутахассисларда мулоқот маданиятини шакллантириш	128
Ochilova L.T., N. B. Razzoqova Matematikadan amaliy mashg`ulotlar jarayonida kompyuter texnikasidan foydalanish samaradorligi.....	129
Ochilova L.T. Matematika darslarida pisa testlaridan foydalanishning amaliy ahamiyati.....	131
Ochilova L.T. L.Ch.Rajabova STEAM ta`lim dasturi asosida matematika masalalarini yechishning ilg`or usullari	135
L.T.Ochilova S.Erkinova Boshlang`ich matematika kursini o`qitish jarayonida talabalarning mustaqil ishlarini tashkil etishda raqamli texnologiyalardan foydalanish metodikasi	137
Axrorov I., Qosimov A Arifmetik masalalar ustida ishlash borasida ba`zi ilmiy – uslubiy mulohazalar.....	139
Djumayev M Boshlang`ich sinflarda matematikadan milliy o`quv dasturini amaliyotga joriy etishning ilmiy-metodik asoslari.....	143
X J.Sattorova Z. I.Abdunazarova O`qish darslarida hikoya matni ustida ishlashda pirls topshiriqlardan foydalanish.....	146
M.H. Raxmatova Boshlang'ich sinf o'quvchilarining ta'lim-tarbiyasida o'qituvchining o'rni.....	148
Komilova Sh.A. Boshlang`ich sinf ona tili darslarida fanga oid kompetensiyalarni shakllantirish.....	149
Muxitdinova N.B. Boshlang`ich sinf o`quvchilarining bilim va ko`nikmalarini multimedial texnologiyalar vositasida shakllantirish.....	152
Nuritdinova Sh., Askarova M. Boshlang`ich sinflarda so`zlarning ko`chma ma`nosi ustida ishlash	154
M.D. Xaydarova D.Hakimova Boshlang`ich sinflarda texnologiya darslarini olib borilishi	157
Xudayarova M., Djanabayeva X. Raqamli ta`lim texnologiyalari orqali ona tilini o`qitish jarayonida kompyuter dasturlaridan foydalanish imkoniyatlari	158
Hamrayev M.A Xakimova Z.A. Boshlang`ich sinf darsliklarida olmosh so`z turkumining o`rganilishi	159
Masharipova U.A. Raqamli ta`lim texnologiyasini o`quv jarayoniga joriy etish is tiqbollari.....	162

5- SHO‘BA. RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR VA XXI ASRDA TA’LIM	165
Ядгарова Г. Раҳбар шахс имижини белгиловчи психологик сифатлар.....	165
D.X.Shodmonqulova D.G'.Pardaboyeva Boshlang‘ich sinf o‘quvchilarini ona tili darslarida mashqlar vositasida kerativ fikrlashga o‘rgatish.....	166
Хасанова Г. Суть инновационных педагогических технологий в дошкольных образовательных организациях	169
Sayfullayeva N., Sharipova G Boshlang‘ich sinf ona tili mashg‘ulotlarida didaktik o‘yinlarni multimedia texnologiyasi asosida tashkil etish.....	171
Илясова М., Илясова А. Ёшларга диний таълимни тўғри тарғиб қилиш	173
Муродова Ш. Компетенциявий ёндашув – ўқувчи ижтимоийлашувининг муҳим асоси ..	175
Hamidova I. Problems of translation of "spirituality" units in uzbek and english dictionaries...	177
Рустамов Ж. Меъморчилик ва табиатнинг уйғун мутаносиблиги	179
Қаҳҳорова Д. Педагогика коллежи талабаларида ўқув мотивацияни ривожлантириш	183
Najmiddinova D. Interpretation of the profession in the “Shohnoma”	185
Ахмедова Ш., Пўлатова М. Хорижий тилларни ўқитишда педагогик технологиялардан фойдаланишнинг моҳияти	188
Mirxanova G., Ostonayeva Sh. Jahon leksikografiyasida o‘quv lug‘atchiligi-ning o‘rganilishi va unda sinonimik lug‘atlarning o‘rni	
Ҳақимова М., Мансурова Д Муסיқа ўқитишнинг янги ёндошувлари концепти	191
Бўронова Н., Камалова М. Шарқ мутафаккирлари асарлари орқали ўқувчиларда адолат-хуқуқий тарбия кўникмаларини ривожлантириш	192
Хайруллаева Ш Жалолова Ш Ўқувчида атроф-муҳитни тоза тутиш компетенциясини шакллантиришнинг тарихий таҳлили.....	194
Бўронова Н, Ортиқова Г Бошланғич синф ўқитувчилари касбий компетентлигини шакллантириш йўллари.....	195
Нарзиева М.С. Таълим ва тарбия узлуксизлигини таъминлашда ўқитувчи ва ўқувчи ўртасидаги ҳамкорлик.....	197
Курбонова Д Шарқ мутафаккирлари мероси орқали ўқувчиларни маънавий, умуминсоний кадриятлар руҳида тарбиялаш	199
Асланова Н. Ўқитувчи педагогик фаолиятида ижодкорликнинг аҳамияти	200
Фаттоева О таълимда инновацион фаолият кўникмаларининг ўзлаштирилиши	202
Masharipova U.A. Raqamli ta’lim texnologiyasini o‘quv jarayoniga joriy etish istiqbollari	203
Qurbanova G O‘qituvchida nutq ko‘nikmalarini shakllantirish masalasi va uning o‘ziga xos xususiyatlari	205
Худойбердиева Н.Ў. Абдулла Қодирий асарларида тарихий инверсия ва фолклор хронотопи масаласи.....	207
Маъруфжонова Д Цифровое обучение в сфере образования	209

Xusanbayeva X.A. O'qish darslarida matn ustida ishlashda pirls topshiriqlaridan foydalanish .	211
Шарипова Н. Отношение Помещиков К Чичикову, Как Новому Поколению Дельцов.....	213
6- SHO'BA. TALABALAR AMALIYOTINI RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA TAKOMILLASHTIRISH.....	216
Акрамова С Жамол камол шеърларида ўзбекча-тожикча лексемалар табиати.....	216
Н.А.Хамедова Талабалар амалиётини рақамли технологиялар асосида такомиллаштириш самарадорлиги.....	218
Файзуллаев М. Б. Саидова М.М. Обычаи и обряды в единицах лингвокультурам	220
M.D. Xaydarova Naqshbandiya ta'limotidan boshlang'ich sinflar texnologiya darslarida foydalanish imkoniyatlari	223
Gadoeva Sh Ona tili ta'limi sifat va samaradorligini oshirishda didaktik o'yinlarning ahamiyatii	225
Ўринова МР Роман огоҳлантиришлар	227
Саидова Р Лирик матнни семиотик таҳлил қилиш.....	229
Ш.Фармонова Бўлажак ўқитувчилар коммуникатив маданиятини миллий ва умуминсоний қадриятлар асосида ривожлантириш.....	231
Н.Н.Рахматов Matematika darslarida o'quvchi o'quv faolyatini tashkil etish shakllari.....	233
А.Ш.Иноятов Эшов Э Определение стресса у учеников начальной школы	235
Axmedova D Eshqulova G Miraziz A'zam she'rlarida vatan madhi	239
Jo'rayev A Eritmalar mavzusiga oid masalani turli usullarda yechish orqali talabalarda interaktivlikni oshirish	240
M.D. Xaydarova “ X.Jahonqulova Texnologiya va kasb ta'limidan sinfdan tashqari mashg'ulotlar tashkil qilish texnologiyasi”	243
M.D. Xaydarova M.G`Qodirova “Boshlang'ich sinf mehnat ta'limida turli materiallar bilan ishlash darslarini tashkil etish”	244
M.D. Xaydarova U.Olloqulova “Umum ta'lim maktablari 1-4 – sinflarida texnologiya ta'limini o'qitishning interfaol usullari”	245
Турдиева Н.С. Мирова С Таълимнинг ижтимоий функциялари.....	247
M.D. Xaydarova N.Namozova Boshlang'ich sinf texnologiya darslarida applikasiya ishlarini bajarish metodikasi	249
Дустова Д Шарапова Н. К вопросу формирования эстетической культуры у студентов направления начального образования в процессе преподавания русского языка.....	251
Raximova D. Didaktik o'yinlar yordamida o'quvchilarning matematik savodxonligini shakllantirish	255
Мирханова Г. Илҳомова З. Қадимги юнон ва рус тилшунослигида синоним луғатларнинг шаклланиши	256
Do`stova M. Ona tili fanining ta'lim-tarbiya rivojidadagi ahamiyati.....	258

М.Б.Файзуллаев М.А.Рузиева Градация глаголов психического состояния.	260
7- SNO`BA.	263
Хамида Нусратова Абдулла авлонийнинг болаликка аталган шеърларининг мавзулар кўлами	263
Safarov F., Xalilova M. 4-sinf o`quvchilarini o`z nutqida maqoldan foydalanishga o`rgatish ...	265
Яхшимбекова С, Мирзаева С Психологик хизматнинг ўзига хос ижтимоий-психологик хусусиятлари	269
Sharipova I.F Ajoyib sonlar va ularning xossalari.....	271
Яхшимбекова С. Оилада тенгликни таъминлаш - ўсмирларда стрессни олдини олиш омили.....	274
Hamrayev M.A. Egamova G Boshlang`ich sinf ona tili o`quv dastur va darsliklarida sintaktik bilimlarning berilishi.....	276
Tursunova Z. Sinfdan tashqari o`qish uchun kitob tanlash tamoyillari.....	280
Абдуллаев К Профессионал таълим муассасаси ўқувчиларида ватанварварлик тарбияси технологияси	282
Ikromova N Boshlang`ich sinf “o`qish kitobi” darsliklarida berilgan xalq og`zaki ijodi asarlarining mazmun-mundariyasi.....	285
Rustamova Z Xudoyberdi to`xtaboyevning sarguzasht romanlariga xos xususiyatlar	288
М.Нематова Бошланғич синф ўқиш дарсларида ўқувчиларда адабий тушунчаларни шакллантириш.....	291
Д.Максудова Умумтаълим мактабларида она тили таълимида ўқувчилар тил компетентлиги тахлили	294
Tosheva N Boshlang`ich sinf o`quvchilari iqtisodiy bilimdonligini rivojlantirishning dolzarbligi	296
С.Каримова Бошланғич таълимда ўқувчиларнинг ижодий фаолиятини ташкил этиш	298
М.Зубайдўллаева Ибрагимова М.С. Бошланғич синф ўқиш дарсларида матн устида ишлаш орқали нутқ ўстириш	301
Djumayev J Texnologiya fanini umumta`lim fanlari bilan o`zaro integratsiyasi va o`quvchilarni kasb-hunarga yo`naltirish ishlarini tashkil etish.....	306
Хамдамова М Абдурахманова А Импульсивное поведение в младшем школьном возрасте	310
А .К.Нисанбаева Педагогик техниканинг муҳим хусусиятлари амалда	313
Djumaeva M Boshlang`ich ta`lim yo`nalishida tabiiy fanlar orqali o`quvchilarda tayanch kompetensiyalarni rivojlantirish	315
Ashrapova N. <i>Boshlang`ich sinf o`quvchilarini matematika darslarida fikrlash qobiliyatlarini o`stirish</i>	318
Абдуллаева Л. Повышение потенциала бакалавриата на более высокий уровень на основе развития творческих компетенций	319

Пардаев Б Бошланғич синф ўқувчилари ижтимоийлашувини ташхислаш	321
М.Н. Рахматова Boshlang'ich sinf o'quvchilarining ta'lim-tarbiyasida o'qituvchining o'rni	325
Ergasheva S.T. Xalqaro baholash tizimida boshlang'ich ta'limning o'rni	326
А.Д.Нурадилова Антропоцентрик парадигманинг шаклланиши.....	328
Д.Т.Айтбаев Антропоцентрик тилшунослик ҳақида.....	329
G.D.Berdiyeva Ruhiy rivojlanishi sustlashgan bolalarda agrammatik disgrafiyaning o'ziga xos xususiyatlari.....	331
Raximova D. Didaktik o'yinlar yordamida o'quvchilarning matematik savodxonligini shakllantirish.....	333
Nuradilova A Maktab ta'limida sodda gap mavzusini o'qitishda innovatsion yondashuv	335
Shodmonova A.Sh Dilfuza Turg'unova Boshlang'ich sinf o'qish darslarida o'quvchilar nutqini o'stirish usullari va unga qo'yiladigan talablar	337

BOSHLANG'ICH SINFLARDA TEXNOLOGIYA DARSLARINI OLIB BORILISHI

*M.D. Xaydarova,
BuxDU o'qituvchisi
D.Hakimova BuxDU talabasi*

Boshlang'ich sinflardagi texnologiya darsi tarbiyasi va ma'lumoti, maktabdan texnologiya asosini namoyon bo'lishi va uning o'zagi bo'lib, o'zaro yordam ko'rsatish, estetika va jismoniy rivojlanish jarayonidagi mehnat kuchi jihatlarini qamrab oladi.

Boshlang'ich ta'lim texnologiya ma'lumoti buning tarkibiy qismi hisoblanadi. Ta'lim jarayonida yigit va qizlar mehnatining nazariy va amaliy hamda samarali, eng oddiy asosiy negizlari va tarbiyaviy qismlarini, umumlashgan mehnat malakalarini bilish va amliy faoliyat usullarini egallashga qaratilgan.

1920 yili xalq maorif xodimlari tomonidan o'qitishning kompleks, biroz keyinroq esa loyiha sistemasi paydo bo'ldi. Loyiha sistemasiga binoan matematika, ximiya, biologiya va boshqa o'quv fanlariga oid bilim elementlari, o'quvchilarga beriladigan mehnat topshiriqlari atrofiga guruppalash boshlandi. Masalan: bolalarga o'zlari yoqtirgan gazlamalar bilan biror narsa tikish topshirig'ini olgan o'quvchilar uni bajarish uchun qanday va qancha material ketishini hisoblashlari matematika, uni o'lchamini bilishlari uchun chizmachilik fanlarini bilishlari kerak edi. O'quv jarayonini bunday tashkil etishda o'quvchilarni fan asoslaridan sistemali bilimlar bilan qurollanishlarining iloji yo'qligi mutloq ravshan. Mehnat ta'limining o'zi ham hech narsa yutmagan. Chunki sistemasiz olib borilgan vaqtinchalik iqtisodiy topshiriqlar bilan bog'liq bo'lgan.

1932- yilda boshlang'ich va o'rta maktablarning o'quv programmalari va rejimi to'g'risidagi qarorda maktablarda fan asoslarini fanlardan foydalanib o'tish ishlab chiqildi. O'quv rejasiga boshqa o'quv fanlari bilan bir qatorda texnologiya darsi ham mustaqil fan bo'lib kirdi.

1937 -yilda maktablarda mustaqil o'quv fani sifatidagi mehnat darsi kiritildi.

1952- yilda mehnat ta'limiga jamoatchilik e'tibori boshlang'ich sinflarda mehnat darsi va mehnat tarbiyasini rivojlantirish zarurligi ko'rsatildi.

1954 -yilda mehnat ta'limini boshlang'ich sinf o'quv rejasiga o'sib kelayotgan yosh avlodni kamol toptirish vositalaridan biri sifatida kiritildi. Sharq mutafakkirlarining pedagogik g'oyalari uzoq o'tmishga borib taqaladi. O'rta Osiyodan o'tgan qadimiy ipak yo'li Xitoy, Vizantiya, Hindiston shaharlari bilan bog'lanib, madaniyat sano'atni rivojlantirishga, ilm va fanga bo'lgan qiziqishga alohida e'tibor berishni taqozo etadi.

Bu esa o'z navbatida boshlang'ich sinf o'quvchilarini mehnat qilishga munosabatini o'zgartirib, raqobatga arzigulik qishloq xo'jalik mahsulotlarini ishlab chiqarishga va hunarmandchilikka qiziqishlarini takomillashtiradi.

Forobiyning insoniy fazilatlar to'g'risidagi ta'limotidan quyidagi ma'lum xulosalarga kelish mumkin:

1. "Boshlang'ich sinf o'quvchilarini yoshligidanoq bu jamiyat insonlarning o'zaro birikuvi yordamida insonning o'z moddiy ehtiyojlarini qondirishga bo'lgan intilishi natijasida vujudga kelishi va jamiyatdan tashqarida insonlardan, jamoadan ajralgan holda o'zaro yordamsiz o'z ehtiyojini qondira olmasligini tushuntirib borish.

2. O'quvchilar o'zlarining barcha tug'ma qobiliyatlarini yuksak kamolotga erishish uchun sarf qiladi va bu yo'lda o'zini qurshagan tabiat hodisalaridan foydalanadi, ularni o'ziga xos bo'ysundiradi. Buning uchun ilm fanni, turli hunarlarni o'rganadi.

Farobiy shuning uchun ham ta'lim - tarbiya masalalariga juda katta e'tibor berib, insonni fazilatlarga erishishi, oliy maqsad bilan kamolotga erishishi, ta'limda mehnat va aqliy tarbiyaga ega bo'lishi muhim o'rin tutadi.

Al-Xorazmiy, Al-Roziylarning pedagogik qarashlarida ham jamiyatning rivojlanishida ta'lim-tarbiyaning o'rni yosh avlodni tarbiyalashda kasb-korlikning, hunarmandchilikning ijobiy

ta'siri insonlarning kundalik hayotiy ehtiyojlarini qondirishga xizmat qilishligi zarurligini targ'ibot qilganlar.

Ibn Sinoning ta'lim-tarbiyaga oid fikr mulohazalari uning bizgacha yetib kelgan juda ko'p asarlari orasida tarqoq holda saqlanib qolgan.

Ibn Sinoni tavsiya qilgan asarida ta'lim va tarbiya quyidagilarni o'z ichiga oladi.

Aqliy tarbiya.

Jismoniy tarbiya.

Estetik tarbiya

Axloqiy tarbiya. (Hunar o'rganish)

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. Meliyev H. Ilmiy-adabiy manbalarda kasb-hunarga yo'naltirish masalasi. "Xalq ta'limi" jur. 2010. 49-52 betlar.

2. Xolmatov P.Q. Darsdan tashqari mashg'ulotlar jarayonida o'quvchilarni kasb-hunarga yo'llash. 13.00.02-Texnologiya ta'limi nazariyasi va metodikasi. Ped.fan.nomz.diss. Guliston. 2004. -134 b.

3. Tilavova M.M. Boshlang'ich sinf mehnat darslarini tashkil etish texnologiyasi. T., 2008.

4. Tilavova M.M. Boshlang'ich sinf o'quvchilarida gender tenglik va farqlar asosida umummehnat ko'nikmalarini shakllantirish yo'llari. T., 2007

RAQAMLI TA'LIM TEXNOLOGIYALARI ORQALI ONA TILINI O'QITISH JARAYONIDA KOMPYUTER DASTURLARIDAN FOYDALANISH IMKONIYATLARI

*Xudayarova Muxabbat Tajimuratovna,
Ajiniyoz nomidagi Nukus DPI dotsenti,
filologiya fanlari nomzodi;
Djanabayeva Xurshida Saparbayevna,
Qoraqalpog'iston Respublikasi Taxiotosh tumani
16-maktab boshlang'ich sinf o'qituvchisi;
Davlatboyeva Dildora Sharifboy qizi,
Ajiniyoz nomidagi Nukus DPI 2-kurs talabasi*

Annotatsiya. Maqolada boshlang'ich ta'limda ona tilini o'qitish jarayonida kompyuter dasturlaridan foydalanish imkoniyatlari tadqiq etilgan.

Axborot va kommunikatsiya texnologiyalari o'quvchining fanga bo'lgan qiziqishini va mustaqil fikrlash qobiliyatini yanada oshiradi, uning bilim olishi erkinlashadi. O'quvchi internetdan ham kerakli mavzu bo'yicha qiziqarli ma'lumotlarni olib, bilimni rivojlantirishi hozirgi zamon, davr talabidir. Darsning mazmun-mohiyatiga qarab suhbat, savol-javob, interfaol usullarni qo'llash, kompyuter, audio-video vositalaridan foydalanish ham muhimdir.

Axborot va kommunikatsiya texnologiyalarini ta'lim jarayonida qo'llashni o'rganish, rivojlantirish hamda keng ko'lamda qo'llash masalasi turli olimlarning o'quv qo'llanmalarida, dissertatsiya ishlarida dolzarb mavzu bo'lib kelmoqda. Jumladan, T.A.Maxarov, A.S.Kucherov, A.V.Troshina, E.Alinicheva, N.Monastirev, G.R.Kozayeva, D.G.Parasteyeva, A.Abduqodirov, U.Sh.Begimqulov, A.G.Hayitov, R.R.Shodiyev, M.Aripov, B.Begalov, M.Mamarajabov, S.Qosimov, S.S.G'ulomov, X.Alimov, X.S.Lutfullayev, A.Shermuhammedov, Sh.Qurbonboyevlar ta'lim tizimida axborot kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanishning samarali usullarini aniqlaganlar va tavsiya qilganlar. Bu tadqiqotlar natijalari muayyan darajada til ta'limiga ham tatbiq qilinmoqda.